กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2564

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก AGRI-MAP

LOP BURI
จังหวัดลพบุรี

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมานี้ได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมกับสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้านที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ได้เป็นอย่างดี การใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ตที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ https://agri-map-online.moac.go.th/ ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมจังหวัดลพบุรี
http://www.ldd.go.th/Agri-Map/Data/C/lri.pdf

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ ก

สารบัญตาราง ข

สารบัญภาพ ค

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “ลพบุรี”

1. ข้อมูลทั่วไป 1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก 4
   - 2.1 อ้อยโรงงาน 5
   - 2.2 ข้าว 10
   - 2.3 มันสำปะหลัง 14
   - 2.4 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 19
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด 24
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ 26

เอกสารอ้างอิง **31**

ภาคผนวก **33**

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของ จังหวัดลพบุรี	3
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดลพบุรี	5
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงานรายอำเภอ จังหวัดลพบุรี	6
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน	9
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดลพบุรี	11
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	13
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดลพบุรี	16
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง	18
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รายอำเภอ จังหวัดลพบุรี	20
ตารางที่ 10	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	23
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดลพบุรี	35
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดลพบุรีจำแนกรายอำเภอ ตำบล	44
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดลพบุรี	46
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล	47
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดลพบุรี	49
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดลพบุรี	49
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดลพบุรี	50

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบ้านหมี่	39
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินวัฒนา	40
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินลำสนธิ	41
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินตาคลี	42
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินสมอทอด	43
ภาพที่ 6	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดลพบุรี	51
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดลพบุรี	52
ภาพที่ 8	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดลพบุรี	53
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดลพบุรี	54
ภาพที่ 10	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดลพบุรี	55
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดลพบุรี	56
ภาพที่ 12	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จังหวัดลพบุรี	57
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดลพบุรี	58

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ 6,199,753 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,874,846 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ประกอบด้วย 11 อำเภอ 121 ตำบล (ตารางผนวกที่1) มีจำนวนประชากร 742,928 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ	จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดเพชรบูรณ์
ทิศใต้	ติดต่อ	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดสระบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดนครสวรรค์

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดลพบุรี ส่วนใหญ่เป็นราบสลับเนินเขาและภูเขา สูงกว่าระดับทะเลปานกลางเฉลี่ย 20-600 เมตร ประกอบด้วยลักษณะภูมิประเทศดังนี้

1) บริเวณที่ราบลุ่ม สูงจากระดับทะเลประมาณ 25 - 60 เมตร มีแม่น้ำลพบุรีและสาขาไหลผ่าน

2) บริเวณที่ราบสลับเนินเขาและภูเขา สูงจากระดับทะเลประมาณ 40 - 600 เมตร พื้นที่ค่อย ๆ สูงไปทางทิศตะวันออก มีทิวเขาพังเหยและเหวตาบัว เป็นแนวเขตรอยต่อกับจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดลพบุรี ได้รับอิทธิพลของมรสุม 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้อากาศหนาวเย็นและแห้งกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป มีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 27.6 องศาเซลเซียส

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดลพบุรี แบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุต้นกำเนิดดินได้ดังนี้

1) ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain) ที่ราบริมแม่น้ำหรือลำธาร หน้าฝนหรือหน้าน้ำ มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจาการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม ภูมิสัณฐานที่พบในจังหวัดลพบุรี ได้แก่ สันดินริมน้ำ (Levee) เป็นที่ดอน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินร่วนหยาบถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา น้ำตาลปนเทา การระบายน้ำค่อนข้างเลว อาทิ ชุดดินสรรพยา (Sa)

2) ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain) เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประสีต่างๆ การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว อาทิ ชุดดินโคกสำโรง (Ksr) และชุดดินสระโบสถ์ (Sab)

(2) ตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and High terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินตื้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชิ้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล เหลือง น้ำตาลปนแดง ไปจนถึงแดง ดินมีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุดดินลำสนธิ (Ls) และชุดดินม่วงค่อม (Mm)

(3) ลานตะพักปูนมาร์ล (Marl terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินตื้นถึงชั้นปูนมาร์ลถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียวถึงดินเหนียวปนชิ้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาลเข้ม สีดำ ดินมีการระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินตาคลี (Tk)

3) ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกเป็นระยะทางใกล้ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) พัฒนาจากหินทราย ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนถึงดินร่วนปนชิ้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีถึงมากเกินไป บางบริเวณพบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินวังน้ำเขียง (Wk) และชุดดินพิชัย (Pch)

(2) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่พวกหินดินดานและหินฟิลไลต์ ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชิ้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง และน้ำตาลปนเหลือง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินมวกเหล็ก (Ml) และชุดดินวังสะพุง (Ws)

(3) พัฒนาจากหินปูน ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชิ้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินหินซ้อน (Hs) และชุดดินปากช่อง (Pc)

(4) พัฒนาจากกลุ่มหินอัคนีหรือหินในกลุ่ม ดินตื้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชิ้นส่วนหยาบมาก หรือดินลึกมาก สีแดง น้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินบ้านจ้อง (Bg) และชุดดินสมอทอด (Sat)

(5) พัฒนาจากหินไรโอไลต์ ดินตื้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชิ้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินไพศาลี (Phi)

(6) พัฒนาจากหินบะซอลต์/แอนดิไซต์ ดินตื้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชิ้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินสบปราบ (So) และชุดดินแก่งคอย (Kak)

4) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ทรัพยากรดินมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดลพบุรี ในภาพที่ 1 – 5

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดลพบุรี จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของ จังหวัดลพบุรี

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	**298,208**	**7.68**
พื้นที่เกษตรกรรม	**2,710,872**	**69.97**
พื้นที่นา	835,911	21.57
พืชไร่	1,726,228	44.55
ไม้ยืนต้น	73,471	1.90
ไม้ผล	35,857	0.93
พืชสวน	2,041	0.06
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	28,720	0.75
พืชน้ำ	20	0.00
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	8,547	0.21
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	77	0.00
พื้นที่ป่าไม้	**624,687**	**16.12**
พื้นที่น้ำ	**181,259**	**4.68**
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	**59,820**	**1.55**
รวม	**3,874,846**	**100.00**

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดลพบุรีมี พื้นที่ชลประทาน 554,569ไร่ (ร้อยละ 8.95 ของพื้นที่จังหวัด) มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้รวม 988.47 ล้านลูกบาศก์เมตร โครงการส่งน้ำที่สำคัญ เช่น โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาช่องแค และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราช เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 2 และตารางผนวกที่ 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่จังหวัดลพบุรี มีเนื้อที่ 715,454 ไร่ (ร้อยละ 11.59 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปมากที่สุด ได้แก่ อำเภอชัยบาดาล อำเภอโคกเจริญ และอำเภอพัฒนานิคม ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลการทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดลพบุรีมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมด ใน พ.ศ. 2563 จำนวน 88,633 ราย รวมเนื้อที่ 1,719,046 ไร่ สำหรับพื้นที่ดำเนินการแต่ละกิจกรรมมีเนื้อที่รวมกันมากกว่า 1,000 ไร่ มีจำนวน 8 กิจกรรม และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ ข้าวนาปี มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน มะม่วง กล้วยน้ำว้า มะนาว ชะอม ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 5)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดลพบุรี มีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 48 แห่ง และมีโรงงานทางการเกษตร 93 แห่ง โรงงานผลิตอาหารสัตว์ 14 แห่ง โรงงานผลิตมันเส้น 12 แห่ง และลานตากและแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร 9 แห่ง เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูป โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าวมันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดการของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดลพบุรี มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ อ้อยโรงงาน ข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดลพบุรี

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1 อ้อยโรงงาน	1,197,928	45.54
2. ข้าว	873,469	33.20
3. มันสำปะหลัง	415,504	15.79
4. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	139,488	5.30

ที่มา : https://agri-map-online.moac.go.th, 2564

2.1 อ้อยโรงงาน

อ้อยโรงงานเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดลพบุรี สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินเขาและภูเขา มีความเหมาะสมในการปลูกอ้อยโรงงาน จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 31,832 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.83 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอสระโบสถ์ 16,028 ไร่ อำเภอชัยบาดาล 10,561 ไร่ อำเภอลำสนธิ 3,263 ไร่ อำเภอโคกเจริญ 1,888 ไร่ อำเภอท่าวุ้ง 79 ไร่ และอำเภอพัฒนานิคม 13 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,892,699 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 49.60 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอชัยบาดาล 307,349 ไร่ อำเภอพัฒนานิคม 292,584 ไร่ อำเภอโคกสำโรง 243,289 ไร่ อำเภอเมืองลพบุรี 148,164 ไร่ อำเภอบ้านหมี่ 88,885 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 684,830 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.95 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน อยู่ในอำเภอชัยบาดาล 183,639 ไร่ อำเภอเมืองลพบุรี 120,855 ไร่ อำเภอท่าหลวง 105,480 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,206,650 ไร่ ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.62 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 9,944 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.51 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวอยู่ในอำเภอสระโบสถ์ 5,290 ไร่ อำเภอชัยบาดาล 2,329 ไร่ อำเภอลำสนธิ 2,302 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 833,896 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.32 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวอยู่ในอำเภอหนองม่วง 170,251 ไร่ อำเภอชัยบาดาล 139,343 ไร่ อำเภอพัฒนานิคม 136,229 ไร่ อำเภอโคกเจริญ 92,957 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (N) มีเนื้อที่ 352,217 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 51.43 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวอยู่ในอำเภอชัยบาดาล 88,221 ไร่ อำเภอท่าหลวง 83,347 ไร่ อำเภอพัฒนานิคม 68,571 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม มีเนื้อที่ 1,873 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของพื้นที่ศักยภาพไม่เหมาะสม

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกอ้อยโรงงานแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 1,080,691 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ อำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอโคกสำโรง 189,706 ไร่ รองลงมาอำเภอชัยบาดาล 176,238 ไร่ อำเภอพัฒนานิคม 156,355 ไร่ และอำเภอเมืองลพบุรี 126,499 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 21,888 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 68.76 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวอยู่ในอำเภอสระโบสถ์ 10,738 ไร่ อำเภอชัยบาดาล 8,233 ไร่ และอำเภอโคกเจริญ 1,878 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 1,058,803 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.94 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวอยู่ในอำเภอโคกสำโรง 189,706 ไร่ อำเภอชัยบาดาล 168,006 ไร่ อำเภอพัฒนานิคม 156,335 ไร่ และอำเภอเมืองลพบุรี 126,499 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงานรายอำเภอ จังหวัดลพบุรี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
โคกเจริญ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,888 (100.00%)	163,993 (100.00%)	95,588 (100.00%)	53,169 (100.00%)	314,638 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	10 (0.53%)	92,957 (56.68)	32,962 (34.48%)	18 (0.03%)	125,947 (40.03%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,878 (99.47%)	71,036 (43.32%)	-	-	72,914 (23.17%)
โคกสำโรง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	243,289 (100.00%)	46,689 (100.00%)	150,451 (100.00%)	440,429 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	53,583 (22.02%)	13,574 (29.07%)	6 (0.00%)	67,163 (15.25%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	189,706 (77.98%)	-	-	189,706 (43.07%)
ชัยบาดาล	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10,561 (100.00%)	307,349 (100.00%)	183,639 (100.00%)	166,103 (100.00%)	667,652 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,329 (22.05%)	139,343 (45.34%)	88,221 (48.04%)	245 (0.15%)	230,138 (34.47%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,233 (77.95%)	168,006 (54.66%)	-	-	176,238 (26.40%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ท่าวุ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	79 (100.00%)	-	-	156,901 (100.00%)	156,980 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	79 (100.00%)	-	-	-	79 (0.05%)
ท่าหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	115,537 (100.00%)	105,480 (100.00%)	10,995 (100.00%)	232,012 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	78,639 (68.06%)	83,347 (79.02%)	36 (0.33%)	162,022 (69.83%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	36,898 (31.94%)	-	-	36,898 (15.90%)
บ้านหมี่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	88,885 (100.00%)	1,273 (100.00%)	249,682 (100.00%)	339,840 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	35,189 (39.59)	1,181 (92.77%)	159 (0.06%)	36,529 (10.75%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	53,696 (60.41 %)	-	-	53,696 (15.80%)
พัฒนานิคม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	13 (100.00%)	292,584 (100.00%)	91,384 (100.00%)	102,639 (100.00%)	486,620 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	13 (100.00%)	136,229 (46.56%)	68,571 (75.04%)	173 (0.17%)	204,986 (42.12%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	156,355 (53.44 %)	-	-	156,355 (32.13 %)
เมืองลพบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	148,164 (100.00%)	120,885 (100.00%)	204,617 (100.00%)	473,666 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	21,665 (14.62%)	42,246 (34.95%)	74 (0.04%)	63,985 (13.51 %)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	126,499 (85.38%)	-	-	126,499 (26.71 %)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ลำสนธิ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,263 (100.00%)	178,556 (100.00%)	10,251 (100.00%)	25,816 (100.00%)	217,886 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,302 (70.55%)	83,001 (46.48%)	2610 (25.46%)	163 (0.63%)	88,076 (40.42%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	961 (29.46%)	95,555 (53.52%)	-	-	96,516 (44.30%)
สระโบสถ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	16,028 (100.00%)	98,053 (100.00%)	15,522 (100.00%)	71,749 (100.00%)	201,352 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,290 (33.00%)	23,039 (23.50%)	7,101 (45.75%)	144 (0.20%)	35,574 (17.67 %)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,738 (67.00 %)	75,014 (76.50%)	-	-	85,752 (42.59 %)
หนองม่วง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	256,289 (100.00%)	14,119 (100.00%)	14,529 (100.00%)	284,937 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	170,251 (66.43%)	12,404 (87.85%)	855 (5.88%)	183,510 (64.40%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	86,038 (33.57 %)	-	-	86,038 (30.20%)
รวมทั้งจังหวัด	**พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน**	**31,833 (100.00%)**	**1,892,699 (100.00%)**	**684,830 (100.00%)**	**1,206,650 (100.00%)**	**3,816,011 (100.00%)**
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	**9,944 (31.24%)**	**833,897 (44.60%)**	**352,217 (51.43%)**	**1,873 (0.16%)**	**1,197,930 (31.39%)**
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	**21,888 (68.76%)**	**1,058,803 (55.94%)**	**-**	**-**	**1,080,691 (28.32%)**

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่จะปรับเปลี่ยนไปปลูกอ้อยโรงงาน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 178,080 ไร่ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน

อำเภอ	ข้าว (ไร่)		
	S3	N	รวม
ลำสนธิ	6,132	1,558	**7,690**
ชัยบาดาล	8,499	181	**8,680**
บ้านหมี่	26,553	-	**26,553**
สระโบสถ์	347	121	**468**
หนองม่วง	6,321	-	**6,321**
โคกสำโรง	64,620	2,172	**66,792**
โคกเจริญ	10,389	1,993	**12,382**
พัฒนานิคม	21,015	1,068	**22,083**
เมืองลพบุรี	27,111	-	**27,111**
รวม	**170,987**	**7,093**	**178,080**

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกอ้อยโรงงานต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการสำคัญต่างๆได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกอ้อยโรงงาน ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกอ้อยโรงงานที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายตัวอยู่ในอำเภอสระโบสถ์ อำเภอชัยบาดาล และอำเภอลำสนธิ

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกอ้อยโรงงาน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดินความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายตัวอยู่ในอำเภอพัฒนานิคม อำเภอโคกสำโรง อำเภอบ้านหมี่ และอำเภอเมืองลพบุรี

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกอ้อยโรงงาน มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

(3) พื้นที่ศักยภาพ หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงานแต่เกษตรกร หันมาปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ไม้ผล ไม้ยืนต้น มันสำปะหลัง หรือพืชไร่อื่นๆ ควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม หากเกษตรกรต้องการกลับมาใช้พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานเหมือนเดิม จะได้ไม่ไม่ต้องมีต้นทุนการผลิตสูงในการปรับปรุงบำรุงดิน

2.2 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดลพบุรีในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 – 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว มีรายละเอียดดังนี้

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 734,724 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.26 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอบ้านหมี่ 246,418 ไร่ อำเภอท่าวุ้ง 150,050 ไร่ และอำเภอเมืองลพบุรี 145,222 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 160,304 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.20 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอโคกสำโรง 57,799 ไร่ อำเภอสระโบสถ์ 38,930 ไร่และอำเภอพัฒนานิคม 21,296 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 173,259 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.54 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอโคกสำโรง 64,388 ไร่ อำเภอเมืองลพบุรี 29,896 ไร่และอำเภอบ้านหมี่ 26,458 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 2,746,999 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 72.00 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) ในการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 544,906 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 74.16 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอบ้านหมี่ 206,580 ไร่ อำเภอท่าวุ้ง 150,050 ไร่ และอำเภอเมืองลพบุรี 145,222 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) ในการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 127,394 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 79.47 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวอยู่ในอำเภอโคกสำโรง 48,346 ไร่ อำเภอสระโบสถ์ 38,053 ไร่และอำเภอโคกเจริญ 18,587 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) ในการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 173,259 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 27,911 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.94 ของพื้นที่ศักยภาพไม่เหมาะสม

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่มีการปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่เพาะปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 222,727 ไร่ โดยกระจายทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอบ้านหมี่ 39,838 ไร่ รองลงมาได้แก่อำเภอเมืองลพบุรี 34,933 ไร่ อำเภอท่าวุ้ง 34,283 ไร่ อำเภอโคกสำโรง 23,696 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 189,818 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.84 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวอยู่ในอำเภอบ้านหมี่ 39,838 ไร่ อำเภอชัยบาดาล 37,518 ไร่ และอำเภอท่าวุ้ง 29,277 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 32,910 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.53 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวอยู่ในอำเภอโคกสำโรง 9,453 ไร่ อำเภอพัฒนานิคม 9,425 ไร่ และอำเภอเมืองลพบุรี 8,148 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดลพบุรี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
โคกเจริญ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	13,291 (100.00%)	18,587 (100.00%)	10,353 (100.00%)	297,391 (100.00%)	339,622 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,592 (34.55%)	18,587 (100.00%)	10,353 (100.00%)	14,175 (4.77%)	47,707 (14.05%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,699 (65.45%)	-	-	-	8,699 (2.56%)
โคกสำโรง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	61,813 (100.00%)	57,799 (100.00%)	64,388 (100.00%)	279,884 (100.00%)	463,884 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	47,570 (76.96%)	48,346 (83.65%)	64,388 (100.00%)	7,528 (2.69%)	167,832 (36.18%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	14,243 (23.04%)	9,453 (16.35%)	-	-	23,696 (5.11%)
ชัยบาดาล	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	53,625 (100.00%)	4,351 (100.00%)	8,470 (100.00%)	656,548 (100.00%)	722,994 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	16,107 (30.04%)	4,350 (99.98%)	8,470 (100.00%)	835 (0.13%)	29,762 (4.12%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	37,518 (69.96%)	1 (0.02%)	-	-	37,519 (5.19%)
ท่าวุ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	150,050 (100.00%)	5006 (100.00%)	-	2,102 (100.00%)	157,158 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	120,773 (80.49\%)	-	-	86 (4.09%)	120,859 (76.90%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	29,277 (19.51%)	5006 (100.00%)	-	-	34,283 (21.81%)
ท่าหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	-	-
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บ้านหมี่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	246,418 (100.00%)	-	26,458 (100.00%)	73,091 (100.00%)	345,967 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	206,580 (83.83%)	-	26,458 (100.00%)	35 (0.05%)	233,073 (67.37%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	39,838 (16.17%)	-	-	-	39838 (11.51%)
พัฒนานิคม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	36,147 (100.00%)	21,269 (100.00%)	20,939 (100.00%)	445,927 (100.00%)	524,282 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	18,795 (52.00%)	11,844 (55.69%)	20,939 (100.00%)	1,203 (0.27%)	52,781 (10.07%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	17,352 (48.00%)	9,425 (44.31%)	-	-	26,777 (5.11%)
เมืองลพบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	145,222 (100.00%)	8,148 (100.00%)	29,896 (100.00%)	317,094 (100.00%)	500,360 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	118,437 (81.56%)	- (0.00%)	29,896 (100.00%)	598 (0.19%)	148,931 (29.76%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	26,785 (18.44%)	8,148 (100.00%)	-	-	34,933 (6.98%)
ลำสนธิ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	312 (100.00%)	3,289 (100.00%)	6,110 (100.00%)	227,320 (100.00%)	237,031 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	307 (98.40%)	3,289 (100.00%)	6,110 (100.00%)	2,731 (1.20%)	12,437 (5.25%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5 (1.60%)	- (0.00%)	-	-	5 (0.00%)
สระโบสถ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	20,601 (100.00%)	38,930 (100.00%)	346 (100.00%)	154,416 (100.00%)	214,293 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	10,260 (49.80%)	38,053 (97.75%)	346 (100.00%)	720 (0.47%)	49,379 (23.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,341 (50.20%)	877 (2.25%)	-	-	111,218 (5.23%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
หนองม่วง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,245 (100.00%)	2,925 (100.00%)	6,299 (100.00%)	293,226 (100.00%)	309,695 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,485 (20.50%)	2,925 (100.00%)	6,299 (100.00%)	-	10,709 (3.46%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,760 (79.50%)	-	-	-	5,760 (1.86%)
รวมทั้งจังหวัด	**พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน**	**734,724 (100.00%)**	**160,304 (100.00%)**	**173,259 (100.00%)**	**2,746,999 (100.00%)**	**3,815,286 (100.00%)**
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	**544,906 (74.16%)**	**127,394 (79.47%)**	**173,259 (100.00%)**	**27,911 (1.02%)**	**873,470 (22.89%)**
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	**189,818 (25.84%)**	**32,910 (20.53%)**	**-**	**-**	**222,728 (5.84%)**

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่สามารถส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3+N) 8,206 ไร่ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	มันสำปะหลัง (ไร่)		
	S3	N	รวม
ชัยบาดาล	1,546	-	**1,546**
บ้านหมี่	63	-	**63**
สระโบสถ์	67	-	**67**
หนองม่วง	1,944	-	**1,944**
โคกสำโรง	1,421	-	**1,421**
โคกเจริญ	132	-	**132**
พัฒนานิคม	3,018	-	**3,018**
เมืองลพบุรี	15	-	**15**
รวม	**8,206**	**-**	**8,206**

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนาไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการพัฒนาเกษตรแม่นยำ เป็นต้น พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด พบอยู่ทุกอาำเภอ พบมากในอำเภอบ้านหมี่ อำเภอท่าวุ้ง และอำเภอเมืองลพบุรี

(2) พื้นที่ที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว พบว่า 8,206 ไร่ โดยกระจายทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอพัฒนานิคม รองลงมา ได้แก่ อำเภอหนองม่วง อำเภอชัยบาดาล อำเภอโคกสำโรง มี โดยเป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ในพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย (S3) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาดุลยภาพผลผลิตข้าวด้วยการลดพื้นที่ปลูกข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด หากในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้ โดยควรส่งเสริมให้ผลิตสินค้ามาตรฐานสูง เช่น มาตรฐานสินค้าการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) เป็นต้น

2.3 มันสำปะหลัง

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดลพบุรี ในลำดับที่ 3 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 – 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 275,260ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.21 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอหนองม่วง 126,292 ไร่ อำเภอโคกเจริญ 82,004 ไร่ และอำเภอพัฒนานิคม 25,980 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,650,923 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.26 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอชัยบาดาล 304,427 ไร่ อำเภอพัฒนานิคม 265,489 ไร่ และอำเภอโคกสำโรง 241,395 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 642,100 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.83 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอชัยบาดาล 163,054ไร่ อำเภอเมืองลพบุรี 111,664 ไร่ และอำเภอท่าหลวง 105,480 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,247,775 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.70 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 38,818 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.10 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวอยู่ในอำเภอหนองม่วง 21,391 ไร่ อำเภอโคกเจริญ 15,962 ไร่ และอำเภอพัฒนานิคม 720 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 249,291 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.10 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวอยู่ในอำเภอชัยบาดาล 64,158 ไร่ อำเภอโคกสำโรง 41,932 ไร่ และอำเภอพัฒนานิคม 37,014 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 119,622 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.63% ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวอยู่ในอำเภอโคกเจริญ 40,427 ไร่ อำเภอชัยบาดาล 38,348 ไร่ อำเภอโคกสำโรง 9,550 ไร่ และอำเภอพัฒนานิคม 8,936 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 7,773 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.62 ของพื้นที่ศักยภาพไม่เหมาะสม

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมันสำปะหลังแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 236,442 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.90 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวอยู่ในอำเภอหนองม่วง 104,901 ไร่ อำเภอโคกเจริญ 66,042 ไร่ และอำเภอพัฒนานิคม 25,260 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 1,401,632 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 84.90 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวอยู่ในอำเภอชัยบาดาล 340,269 ไร่ อำเภอโคกสำโรง 199,463 ไร่ และอำเภอหนองม่วง 111,300 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดลพบุรี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
โคกเจริญ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	82,004 (100.00%)	83,865 (100.00%)	94,712 (100.00%)	54,057 (100.00%)	314,638 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	15,962 (19.46%)	8,285 (9.88%)	40,427 (42.68%)	1096 (2.03%)	65,770 (20.90%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	66,042 (80.54%)	75,580 (90.12%)	-	-	141,622 (45.01%)
โคกสำโรง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	462 (100.00%)	241,395 (100.00%)	42,425 (100.00%)	156,148 (100.00%)	440,430 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	41,932 (17.37%)	9,550 (22.51%)	702 (0.45%)	52,184 (11.85%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	462 (100.00%)	199,463 (82.63%)	-	-	199,925 (45.39%)
ชัยบาดาล	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	13,485 (100.00%)	304,427 (100.00%)	163,054 (100.00%)	186,687 (100.00%)	667,653 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	209 (1.55%)	64,158 (21.08%)	38,348 (23.52%)	1,098 (0.59%)	103,813 (15.55%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	13,276 (98.45%)	240,269 (78.92%)	-	-	253,545 (37.98%)
ท่าวุ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	79 (100.00%)	-	156,901 (100.00%)	156,980 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	79 (100.00%)	-	-	79 (0.05%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ท่าหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	115,537 (100.00%)	105,480 (100.00%)	10,995 (100.00%)	232,012 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	20,705 (17.92%)	5,363 5.08%	890 (8.09%)	26,958 (11.62%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	94,832 (82.08%)	-	-	94,832 (40.87%)
บ้านหมี่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3 (100.00%)	88,883 (100.00%)	497 (100.00%)	250,458 (100.00%)	339,841 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ(ปลูกจริง)	-	12,285 (13.82%)	89 (17.91%)	24 (0.01%)	12,398 (3.65%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3 (100.00%)	76,598 (86.18%)	-	-	76,601 (22.54%)
พัฒนานิคม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	25,980 (100.00%)	265,489 (100.00%)	88,629 (100.00%)	106,572 (100.00%)	486,670 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	720 (2.77%)	37,014 (13.94%)	8,936 (10.08%)	247 (0.23%)	46,917 (9.64%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	25,260 (97.23%)	228,475 (86.06%)	-	-	253,735 (52.14%)
เมืองลพบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,887 (100.00%)	145,873 (100.00%)	111,664 (100.00%)	209,241 (100.00%)	473,665 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ(ปลูกจริง)	-	4,713 (3.23%)	2,581 (2.31%)	95 (0.05%)	7,389 (1.56%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,887 (100.00%)	141,160 (96.77%)	-	-	148,047 (31.26%)
ลำสนธิ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,267 (100.00%)	178,752 (100.00%)	11,233 (100.00%)	24,629 (100.00%)	217,881 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	225 (6.88%)	25,187 (14.09%)	3,472 (30.91%)	180 (0.73%)	29,064 (13.34%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,042 (93.11%)	153,565 (85.91%)	-	-	156,607 (71.88%)
สระโบสถ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	16,880 (100.00%)	96,626 (100.00%)	10,524 (100.00%)	77,321 (100.00%)	201,351 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	311 (1.84%)	16,315 (16.88%)	8,316 (79.02%)	1,498 (1.94%)	26,440 (13.13%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	16,569 (98.16%)	80,311 (83.12%)	-	-	96,880 (48.11%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
หนองม่วง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	126,292 (100.00%)	129,997 (100.00%)	13,882 (100.00%)	14,766 (100.00%)	284,937 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	21,391 (16.94%)	18,697 (14.38%)	2,540 (18.30%)	1,943 (13.16%)	44,571 (15.64%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	104,901 (83.06%)	111,300 (85.62%)	-	-	216,201 (75.88%)
รวมทั้งจังหวัด	**พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน**	**275,260 (100.00%)**	**1,650,923 (100.00%)**	**642,100 (100.00%)**	**1,247,775 (100.00%)**	**3,816,058 (100.00%)**
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	**38,818 (14.10%)**	**249,291 (15.10%)**	**119,622 18.63%**	**7,773 (0.62%)**	**415,504 (10.89%)**
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	**236,442 (85.90%)**	**1,401,632 (84.90%)**	**-**	**-**	**1,638,074 (42.93%)**

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่นาข้าวบนพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3+N) 159,190 ไร่ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง

อำเภอ	ข้าว (ไร่)		
	S3	N	รวม
ลำสนธิ	6,132	1,558	**7,690**
ชัยบาดาล	8,500	182	**8,682**
บ้านหมี่	26,553	-	**26,553**
สระโบสถ์	347	122	**469**
หนองม่วง	6,321	-	**6,321**
โคกสำโรง	64,620	2,173	**66,793**
โคกเจริญ	10,389	1,994	**12,383**
พัฒนานิคม	30,004	-	**30,004**
เมืองลพบุรี	295	-	**295**
รวม	**153,161**	**6,029**	**159,190**

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมันสำปะหลังซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัด กระจายตัวอยู่ในอำเภอหนองม่วง และอำเภอโคกเจริญ

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือ พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมันสำปะหลัง เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น กระจายตัวอยู่ในอำเภอพัฒนานิคม และอำเภอลำสนธิ

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมันสำปะหลัง มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

(3) พื้นที่ที่มีศักยภาพ หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง มีพื้นที่ที่สามารถขยายพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 159,190 ไร่ พบเป็นพื้นที่นาข้าว พบมากในอำเภอโคกสำโรง อำเภอพัฒนานิคม และอำเภอบ้านหมี่ จึงควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม

2.4 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดนครนายกในลำดับที่ 4 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 8 และภาพที่ 12 – 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง(S1) มีเนื้อที่ 99,574 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.62 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน กระจายตัวอยู่อำเภอพัฒนานิคม 38,917 ไร่ อำเภอชัยบาดาล 26,389ไร่ และอำเภอบ้านหมี่ 18,772 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 2,244,060 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 59.16 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอชัยบาดาล 364,816 ไร่ อำเภอพัฒนานิคม 337,559 ไร่ และอำเภอโคกสำโรง 277,558 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 207,638 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.47 ของพื้นที่ศักยภาพของดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอโคกเจริญ 89,742 ไร่ อำเภอชัยบาดาล 85,263 ไร่ และอำเภอลำสนธิ 9,539 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,242,047 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปัจจุบัน คือ ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 853 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.86 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวอยู่ในอำเภอพัฒนานิคม 805 ไร่ และอำเภอชัยบาดาล 48 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 113,992 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.08 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวอยู่ในอำเภอเมืองลพบุรี 33,079 ไร่ อำเภอพัฒนานิคม 19,091 ไร่ และอำเภอชัยบาดาล 16,619 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 15,630 ไร่ คิดเป็นร้อยละ7.53 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวอยู่ในอำเภอชัยบาดาล 10,048 ไร่ อำเภอเมืองลพบุรี 2,653 ไร่และอำเภอโคกเจริญ 2,117 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 9,013 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.73 ของพื้นที่ศักยภาพไม่เหมาะสม

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวม 2,228,789 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอชัยบาดาล 374,538 ไร่ อำเภอพัฒนานิคม 356,580 และอำเภอโคกสำโรง 263,022 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รายอำเภอ จังหวัดลพบุรี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
โคกเจริญ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	356 (100.00%)	165,513 (100.00%)	89,742 (100.00%)	58,934 (100.00%)	314,545 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	1,072 (0.65%)	2,177 (2.36%)	321 (0.54%)	3,510 (1.12%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	356 (100.00%)	164,441 (99.35%)	-	-	164,797 (52.39%)
โคกสำโรง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	719 (100.00%)	277,588 (100.00%)	4,272 (100.00%)	157,547 (100.00%)	440,096 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	15,255 (5.50%)	253 (5.92%)	5,318 (3.38%)	20,826 (4.73%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	719 (100.00%)	262,303 (94.50%)	-	-	263,022 (59.76%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ชัยบาดาล	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	26,389 (100.00%)	364,816 (100.00%)	85,263 (100.00%)	184,152 (100.00%)	660,620 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	48 (0.18%)	16,619 (4.56%)	10,048 (11.78%)	1,275 (0.69%)	27,990 (4.24%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	26,341 (99.82%)	348,197 (95.44%)	-	-	374,538 (56.69%)
ท่าวุ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	79 (100.00%)	-	-	156,901 (100.00%)	156,980 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	79 (100.00%)	-	-	-	79 (0.05%)
ท่าหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	219,811 (100.00%)	1,206 (100.00%)	10,861 (100.00%)	231,878 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	10,231 (4.65%)	143 (11.86%)	15 (0.14%)	10,389 (4.48%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	209,580 (95.35%)	-	-	209,580 (90.38%)
พัฒนานิคม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	38,917 (100.00%)	337,559 (100.00%)	395 (100.00%)	103,877 (100.00%)	480,748 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	805 (2.07%)	19,091 (5.66%)	8 (2.03%)	785 (0.76%)	20,689 (4.30%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	38,112 (97.93%)	318,468 (94.34%)	-	-	356,580 (74.17%)
เมืองลพบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	14,342 (100.00%)	244,045 (100.00%)	8,551 (100.00%)	202,363 (100.00%)	469,301 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	33,078 (13.55%)	2,655 (31.03%)	995 (0.49%)	36,726 (7.83%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	14,342 (100.00%)	210,967 (86.45%)	-	-	225,309 (48.01%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ลำสนธิ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	182,672 (100.00%)	9,539 (100.00%)	20,811 (100.00%)	213,022 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	11,784 (6.45%)	402 (4.21%)	123 (0.59%)	12,309 (5.78%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	170,888 (93.55%)	-	-	170,888 (80.22%)
สระโบสถ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	113,507 (100.00%)	8,469 (100.00%)	79,376 (100.00%)	201,352 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	3,406 (3.00%)	6 (0.07%)	176 (0.22%)	3,588 (1.78%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	110,101 (97.00%)	-	-	110,101 (54.68%)
หนองม่วง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	268,032 (100.00%)	201 (100.00%)	16,704 (100.00%)	284,937 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	3,133 (1.17%)	-	5 (0.03%)	3,138 (1.10%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	264,899 (98.83%)	-	-	264,899 (92.97%)
รวมทั้งจังหวัด	**พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน**	**99,574 (100.00%)**	**2,244,060 (100.00%)**	**207,638 (100.00%)**	**1,242,047 (100.00%)**	**3,793,319 (100.00%)**
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	**853 (0.86%)**	**113,992 (5.08%)**	**15,630 (7.53%)**	**9,013 (0.73%)**	**139,488 3.68%**
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	**98,721 (99.14%)**	**2,130,068 (94.92%)**	**-**	**-**	**2,228,789 (58.76%)**

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน ลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าวในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3+N) 292,410 ไร่ พื้นที่ปลูกอ้อย และมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน 260,327 ไร่ และ 26,812 ไร่ ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			อ้อยโรงงาน (ไร่)		มันสำปะหลัง (ไร่)	
	S3	N	รวม	S3	รวม	S3	รวม
ลำสนธิ	6,132	1,580	**11,325**	387	**387**	15	**15**
ท่าหลวง	-	-	**-**	83,589	**83,589**	5,023	**5,023**
ชัยบาดาล	8,500	195	**18,296**	55,386	**55,386**	6,348	**6,348**
บ้านหมี่	26,553	-	**26,553**	342	**342**	26	**26**
สระโบสถ์	347	122	**44,225**	1	**1**	-	**-**
หนองม่วง	6,321	-	**9,256**	10,265	**10,265**	414	**414**
โคกสำโรง	64,620	7,462	**81,454**	7,375	**7,375**	6,869	**6,869**
โคกเจริญ	10,353	14,175	**47,782**	-	**-**	-	**-**
พัฒนานิคม	21,015	1,195	**22,990**	62,670	**62,670**	5,625	**5,625**
เมืองลพบุรี	30,004	525	**30,529**	40,357	**40,357**	2,492	**2,492**
รวม	**173,845**	**25,254**	**292,410**	**260,372**	**260,372**	**26,812**	**26,812**

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการระบบน้ำ การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และ GAP เนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากราคาไม่ดีหรือประสบปัญหาโรคและแมลงรบกวนราคาไม่ดีและเกษตรกรต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเปลี่ยนเป็นพืชไร่ เพื่อที่ว่าในอนาคตจะได้กลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้อีก

พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด กระจายตัวอยู่ในอำเภอพัฒนานิคม อำเภอโคกเจริญ และอำเภอชัยบาดาล

พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือ พื้นที่ปลูกปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น กระจายตัวอยู่ในอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอพัฒนานิคม อำเภอลำสนธิ และอำเภอท่าหลวง

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

(3) พื้นที่ที่มีศักยภาพ หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบเป็นพื้นที่ปลูกข้าวในพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อยและไม่เหมาะสม (S3+N) พื้นที่ปลูกอ้อย และมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) พบในมากอำเภอพัฒนานิคม อำเภอชัยบาดาล อำเภอท่าหลวง อำเภอเมืองลพบุรี อำเภอสระโบสถ์ และอำเภอโคกเจริญ จึงควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 กระท้อนตะลุง (GI) เป็นพืชที่ได้รับความนิยมและมีชื่อเสียงของจังหวัด ซึ่งเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ Geographical Indications: GI กระท้อนเป็นไม้ผลเขตร้อนยืนต้น มีถิ่นกำเนิดอยู่ในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทนแล้งได้ดี ทั้งนี้ กระท้อน เป็นผลไม้ขึ้นชื่อของจังหวัดลพบุรี ที่สร้างชื่อเสียงมาอย่างยาวนาน จุดเริ่มต้น กระท้อนอร่อยเมืองลพบุรี เกิดขึ้นเมื่อ 75 ปีก่อน (พ.ศ. 2489) ปู่พร้อม ยอดฉุน เป็นผู้นำต้นกระท้อนจากนนทบุรีมาปลูกในพื้นที่ตำบลตะลุง ได้แก่ พันธุ์ทับทิม พันธุ์อีล่า พันธุ์นิ่มนวล ปลูกขยายพันธุ์จนเต็มสวน ริมแม่น้ำลพบุรีซึ่งเป็นดินน้ำไหลทรายมูล ดินทรายหวาน ทำให้ได้ผลผลิตคุณภาพดี รสชาติอร่อย ถูกใจผู้บริโภค เกษตรกรจึงนิยมปลูกขยายพันธุ์กระท้อนครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบลริมแม่น้ำลพบุรีในอำเภอเมืองลพบุรี คือ ตำบลโพธิ์เก้าต้น ตำบลตะลุง และตำบลงิ้วราย ต่อมากระท้อนตะลุงเข้าสู่กระบวนการรับรอง GI จากกรมทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2561 กระท้อนตะลุงของจังหวัดลพบุรี มีผลผลิตป้อนเข้าสู่ตลาดตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคมของทุกปี

3.2 พืชผัก (แฟง บวบ แตงโมอ่อน ข้าวโพดฝักอ่อน) เนื่องจาก จังหวัดลพบุรี ประสบปัญหาภัยแล้งอย่างรุนแรง ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2562 เป็นต้นมาทำให้จังหวัดลพบุรีได้เปิดตัวโครงการ “สร้างงาน สร้างรายได้ สู้วิกฤตภัยแล้ง จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2563” จังหวัดลพบุรีเปิดโอกาสให้เกษตรกรที่ประสบภัยแล้งได้รับการฝึกอบรม “สร้างอาชีพ สร้างรายได้” ทางเลือกใน 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” ประกอบด้วย การเพาะปลูกแฟง การเพาะปลูกบวบ การเพาะปลูกฟักทอง การเพาะปลูกแตงกวา การเพาะปลูกถั่วฝักยาว การเพาะปลูกแตงโมอ่อน การเพาะปลูกข้าวโพดฝักอ่อน การเพาะปลูกข้าวโพดหวาน การเพาะปลูกผักบุ้งจีน การเพาะปลูกพริกขี้หนู การเพาะปลูกเห็ดฟางตะกร้า และการเพาะปลูกต้นอ่อนทานตะวัน ส่วนการอบรมอาชีพ

กลุ่มที่ 2 “สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้” ประกอบด้วย การเลี้ยงโคขุน การเลี้ยงแพะขุน การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และการเลี้ยงจิ้งหรีด จากการสำรวจและประเมินข้อมูลในเบื้องต้น สำนักงานเกษตรจังหวัดลพบุรี คาดว่า จะมีพื้นที่เสี่ยงได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง จำนวน 3,944 ไร่ จำนวน 6 อำเภอ 28 ตำบล จำนวนเกษตรกร 187 ราย อย่างไรก็ตาม บางอำเภอพื้นที่ไม้ผลสามารถยืนต้นและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ เนื่องจากอาศัยน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ บ่อบาดาล และบางพื้นที่เกษตรกรได้การสนับสนุนจากสำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 3 จังหวัดสระบุรี เจาะบ่อบาดาลและพลังงาน

โซล่าร์เซลล์ สามารถช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่อำเภอชัยบาดาล อำเภอหนองม่วง อำเภอท่าหลวง อำเภอสระโบสถ์

3.3 ทานตะวัน ปัจจุบันทานตะวันได้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดลพบุรี มีพื้นที่ปลูกทานตะวันหลายหมื่นไร่ ก่อนที่จะเก็บเกี่ยวผลผลิต ประมาณต้นฤดูหนาวระหว่างต้นเดือนพฤศจิกายนไปจนถึงเดือนมกราคมของทุกปี ดอกทานตะวันที่ลพบุรี จะบานสะพรั่ง เหลืองอร่ามเต็มท้องทุ่งกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้นชื่อที่สวยงามของจังหวัด

3.4 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่งที่ได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสาระสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เครื่องสำอาง เป็นต้น จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกใน พ.ศ. 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางของตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพจากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด เช่น กระชายดำ ขมิ้นชัน บัวบก และไพล

กระชายดำ เป็นพืชล้มลุก และพืชพื้นเมืองเขตร้อนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศไทยพบขึ้นตามธรรมชาติบนภูเขา ในพื้นที่สูงจากระดับทะเลปานกลาง 630 เมตร หรือมากกว่า เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนปนทราย ระบายน้ำได้ดี ส่วนดินเหนียวและดินลูกรังไม่เหมาะสมที่จะปลูกกระชายดำ เพราะเป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ในพื้นที่กลางแจ้ง และอากาศค่อนข้างชื้น โดยพื้นที่จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกกระชายดำ ที่ระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) 292,589 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอโคกเจริญ 154,167 ไร่ อำเภอหนองม่วง 137,570 ไร่ อำเภอสระโบสถ์ และ 852 ไร่

ขมิ้นชัน เป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมิ้นชันแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และมีรายได้ระหว่างรอการเติบโตของไม้ผล ไม้ยืนต้น โดยพื้นที่จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกขมิ้นชันที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) 28,541 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอโคกเจริญ 24,257 ไร่ อำเภอหนองม่วง 3,432 ไร่ และอำเภอสระโบสถ์ 852 ไร่

บัวบก เป็นพืชเขตร้อน มีลักษณะต้น หรือเถาเลื้อยตามผิวดิน มีข้อปล้อง ออกราก ใบ ดอก ผล เมล็ด ตามข้อ ใช้เพื่อเป็นอาหาร เป็นผัก เป็นยาสมุนไพร และใช้ในการขยายพันธุ์ปลูก เจริญเติบโตได้ดีในดินปนทราย ชื้นแฉะ เป็นดินที่มีอินทรียวัตถุ และความชุ่มชื้นมาก อีกทั้งต้องมีการระบายน้ำได้ดี โดยพื้นที่จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกบัวบกที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) 27,556 ไร่ ซึ่งพบอยู่ในอำเภอสระโบสถ์ 15,061 ไร่ อำเภอชัยบาดาล 10,593 ไร่ อำเภอโคกเจริญ 1,888 ไร่ อำเภอพัฒนานิคม 13 ไร่และอำเภอเมืองลพบุรี 1 ไร่

4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 อ้อยโรงงาน

1) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันเกษตรกรยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 9,944 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอสระโบสถ์ อำเภอชัยบาดาล อำเภอโคกเจริญ อำเภอลำสนธิ ท่าวุ้ง และอำเภอพัฒนานิคมทั้งนี้ ตามแผนยุทธศาสตร์ สานักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2560-2564 มียุทธศาสตร์ ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย การบริหารจัดการ และการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตอุตสาหกรรม อ้อยน้าตาลทราย และอุตสาหกรรม เน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตอ้อยโรงงานในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง แต่เน้นการลดต้นทุนผลผลิต ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์แบบคุณภาพสูง การเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยการรณรงค์ลดการเผาตอซังเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดปัญหาภาวะโลกร้อน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคิดค้นเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องจักรเพื่อลดปัญหาแรงงาน ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มและเข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่ จัดหาปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร และอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่มีการปรับปรุงบำรุงดินโดย ลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมให้มีการปลูกอ้อยโรงงานที่มีสายพันธุ์ต้านทานโรค สร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรที่มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง ในการปลูกอ้อยโรงงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการปรับเปลี่ยนพื้นที่

2) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันเกษตรกรยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 833,897 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอชัยบาดาล อำเภอพัฒนานิคม อำเภอโคกสำโรง และอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอบ้านหมี่ พัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้น ในเรื่องของคุณภาพดิน และการบริหารจัดการน้ำ ให้มีเพียงพอและเหมาะสมต่อการเพาะปลูกสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าของเสียจากโรงงานน้ำตาล และการนาของเสียจากโรงงานน้ำตาลไปใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินในไร่อ้อย เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนให้แก่เกษตรกรชาวไร่อ้อยโดยไม่มีผลเสียต่อสุขภาพสิ่งแวดล้อม และชุมชนชาวไร่อ้อย

3) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และปัจจุบันเกษตรกรยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 352,217 ไร่ อยู่ในอำเภอชัยบาดาล อำเภอเมืองลพบุรี และอำเภอท่าหลวง ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตพืชผักบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการ ปรับเปลี่ยนการผลิต (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น จัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพ หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงานแต่เกษตรกร หันมาปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว หรือพืชไร่อื่นๆ ควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม หากเกษตรกรต้องการกลับมาใช้พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานเหมือนเดิม จะได้ไม่ต้องมีต้นทุนการผลิตสูงในการปรับปรุงบำรุงดิน

4.2 ข้าว

1) พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 544,906 ไร่ โดยอำเภอที่ปลูกข้าว ได้แก่ อำเภอบ้านหมี่ อำเภอท่าวุ้ง และอำเภอเมืองลพบุรี ตั้งอยู่ในเขตชลประทาน ทั้งนี้โดย คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดิน

เพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว มีการรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรด้านการตลาดในและต่างประเทศ สำหรับการแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์และ GAP เนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าวจึงไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ในอนาคตจะได้กลับมาทำนาได้อีก

2) พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 127,394 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอโคกสำโรง อำเภอสระโบสถ์ และอำเภอโคกเจริญ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคตยังสามารถกลับมาทำนาได้อีก

3) พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ ทั้งนี้ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว พบว่า เกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง เป็นต้น ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ และในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสานทดแทน

4.3 มันสำปะหลัง

1) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 38,818 ไร่ โดยอำเภอที่ปลูกมันสำปะหลังมากที่สุด ได้แก่ อำเภอหนองม่วง อำเภอโคกเจริญ และอำเภอพัฒนานิคม ตามมาตรการยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง 2564 – 2567 เน้นให้เกษตรกรเข้าถึงพันธุ์มันสำปะหลังต้านทานโรคใบด่าง (Cassava Mosaic Disease: CMD) ให้เชื้อแป้งสูงและมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ไม่ต่ำกว่า 5 ตัน ภายใน พ.ศ. 2567 นั้น ทำให้เน้นมีการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง แต่เน้นการลดต้นทุนผลผลิต เร่งหา แนวทางแก้ไขปัญหาโรคโคนเน่าหัวเน่า และโรคใบด่างมันสำปะหลัง ส่งเสริมการทำระบบน้ำหยด ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ การปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทำการวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า อาทิ การแปรรูปมันเส้นสะอาด สร้างความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและโรงงาน เพื่อวางแผนการขุดของเกษตรกร ประชาสัมพันธ์

ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุและระยะเวลาที่เหมาะสม ใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง เข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่ และส่งเสริมให้เกษตรกรเป็น Smart farmer

2) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,650,923ไร่ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ปลูกมันสำปลังมากที่สุด ได้แก่ อำเภอชัยบาดาล อำเภอพัฒนานิคม และอำเภอโคกสำโรง พัฒนาศักยภาพในพื้นที่ให้มากขึ้นในเรื่องของคุณภาพดินและทำการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอนอกจากนี้ยังสร้างความเข้าใจให้เกษตรกรในการจัดการพื้นที่ปลูก การดูแลรักษา การป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืชและการเก็บเกี่ยว

3) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมันสำปะหลังอยู่ ทั้งนี้ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการไถระเบิดดินดาน ให้เกษตรกรมีวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ลดต้นทุน ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น จัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชไร่ หรือพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน ส่งเสริมให้มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งอาจต้องใช้ปุ๋ยสั่งตัด สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันโรค แมลงศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง พัฒนาระบบน้ำหยด และการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่ ให้มีการใช้ประโยชน์กับมันสำปะหลังให้มากที่สุด ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า อาทิ การแปรรูปมันเส้นสะอาด ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ไม้ผล ไม้ยืนต้น หรือพืชไร่อื่น ๆ เป็นต้น ควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม

4.4 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ มีเนื้อที่ 853 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาล ควรส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน เช่น อ้อยโรงงาน ข้าว ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ ถ้าในอนาคตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้นการกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทาการเกษตรแบบผสมผสาน แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาต้นทุนการผลิตและการตลาดร่วมด้วย

2) พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 113,992 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอพัฒนานิคมและชัยบาดาล เป็นพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ผลดี ควรสนับสนุนให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทากินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า

หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

3) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ ทั้งนี้ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ไม้ผล ไม้ยืนต้น หรือพืชไร่อื่น ๆ เป็นต้น หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ ถ้าในอนาคตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสาน แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาต้นทุนการผลิตและการตลาดร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2556. **ขอบเขตการปกครอง.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมการปกครอง. 2563. **ข้อมูลสถิติประชากร.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมชลประทาน. 2564. **พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564**. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **การใช้ที่ดินจังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2562.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. **ข้อมูลเกษตรกร พ.ศ. 2563**. (ไฟล์ข้อมูล).

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. **ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564**. (ไฟล์ข้อมูล).

สำนักงานเกษตรจังหวัดลพบุรี. 2563. **ข้อมูลการเกษตร พ.ศ.2563.**

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดลพบุรี

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	โคกเจริญ	โคกเจริญ
2		โคกแสมสาร
3		ยางราก
4		วังทอง
5		หนองมะค่า
6	โคกสำโรง	เกาะแก้ว
7		คลองเกตุ
8		โคกสำโรง
9		ดงมะรุม
10		ถลุงเหล็ก
11		เพนียด
12		วังขอนขว้าง
13		วังจั่น
14		วังเพลิง
15		สะแกราบ
16		หนองแขม
17		หลุมข้าว
18		ห้วยโป่ง
19	ชัยบาดาล	เกาะรัง
20		เขาแหลม
21		ชัยนารายณ์
22		ชัยบาดาล
23		ซับตะเคียน
24		ท่าดินดำ
25		ท่ามะนาว
26		นาโสม
27		นิคมลำนารายณ์
28		บัวชุม
29		บ้านใหม่สามัคคี
30		ม่วงค่อม

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
31	ชัยบาดาล (ต่อ)	มะกอกหวาน
32		ลำนารายณ์
33		ศิลาทิพย์
34		หนองยายโต๊ะ
35		ห้วยหิน
36	ท่าวุ้ง	เขาสมอคอน
37		โคกสลุด
38		ท่าวุ้ง
39		บางคู้
40		บางงา
41		บางลี่
42		โพตลาดแก้ว
43		มุจลินท์
44		ลาดสาลี่
45		หัวสำโรง
46	ท่าหลวง	แก่งผักกูด
47		ซับจำปา
48		ทะเลวังวัด
49		ท่าหลวง
50		หนองผักแว่น
51		หัวลำ
52	บ้านหมี่	ชอนม่วง
53		ดงพลับ
54		ดอนดึง
55		บางกะพี้
56		บางขาม
57		บางพึ่ง
58		บ้านกล้วย
59		บ้านชี
60		บ้านทราย
61		ไผ่ใหญ่
62		พุคา
63		โพนทอง

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
64	บ้านหมี่ (ต่อ)	มหาสอน
65		สนามแจง
66		สายห้วยแก้ว
67		หนองกระเบียน
68		หนองเต่า
69		หนองทรายขาว
70		หนองเมือง
71		หินปัก
72	พัฒนานิคม	โคกสลุง
73		ช่องสาริกา
74		ชอนน้อย
75		ดีลัง
76		น้ำสุด
77		พัฒนานิคม
78		มะนาวหวาน
79		หนองบัว
80		ห้วยขุนราม
81	เมืองลพบุรี	กกโก
82		โก่งธนู
83		เขาพระงาม
84		เขาสามยอด
85		โคกกะเทียม
86		โคกตูม
87		โคกลำพาน
88		งิ้วราย
89		ดอนโพธิ์
90		ตะลุง
91		ถนนใหญ่
92		ทะเลชุบศร
93		ท่าแค
94		ท้ายตลาด
95		ท่าศาลา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
96		ท่าหิน
97		นิคมสร้างตนเอง
98		บางขันหมาก
99		บ้านข่อย
100		ป่าตาล
101		พรหมมาสตร์
102		โพธิ์เก้าต้น
103		โพธิ์ตรุ
104		สี่คลอง
105	ลำสนธิ	กุดตาเพชร
106		เขาน้อย
107		เขารวก
108		ซับสมบูรณ์
109		ลำสนธิ
110		หนองรี
111	สระโบสถ์	ทุ่งท่าช้าง
112		นิยมชัย
113		มหาโพธิ
114		สระโบสถ์
115		ห้วยใหญ่
116	หนองม่วง	ชอนสมบูรณ์
117		ชอนสารเดช
118		ดงดินแดง
119		บ่อทอง
120		ยางโทน
121		หนองม่วง
รวม	**11**	**121**

ที่มา : กรมการปกครอง, 2556

ชุดดิน บ้านหมี่ **Series** Bm **กลุ่มชุดดินที่** 1

สภาพพื้นที่ ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %

ภูมิสัณฐาน ที่ราบตะกอนน้ำพาที่ได้รับอิทธิพลจากภูเขาหินปูน

วัตถุต้นกำเนิดดิน ตะกอนน้ำ

การระบายน้ำ เลว

การซึมผ่านได้ของน้ำ ช้า **การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน** ช้า

ลักษณะสมบัติของดิน เป็นดินลึก ดินบนเนื้อดินเป็นดินเหนียว สีดำหรือเทา มีจุดประสีน้ำตาลถึงแดงปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดินล่างตอนบนมีสีเทามีจุดประสีน้ำตาลเข้มหรือสีน้ำตาลปนเหลือง ดินล่างเนื้อดินเป็นดินเหนียว สีเทาเข้ม มีจุดประสีน้ำตาล ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) ในฤดูแล้งหน้าดินจะแตกระแหง พบรอยไถลและผิวหน้าที่ถูกกดดัน อาจพบก้อนหินปูนสะสมหนาแน่นในดินล่างในบางบริเวณ

ข้อจำกัด ดินเหนียวจัด น้ำท่วมขังในฤดูฝน

ข้อเสนอแนะ ควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงสมบัติทางกายภาพให้ดีขึ้น

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรียวัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบ้านหมี่

ชุดดิน วัฒนา **Series** Wa **กลุ่มชุดดินที่** 1

สภาพพื้นที่ ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ความลาดชัน 0-2 %

ภูมิสัณฐาน ส่วนต่ำของเนินหรือที่ราบระหว่างเนิน

วัตถุต้นกำเนิดดิน ตะกอนน้ำพา ที่ส่วนใหญ่มาจากหินภูเขาไฟ

การระบายน้ำ ค่อนข้างเลว

การซึมผ่านได้ของน้ำ ช้า **การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน** ช้า

ลักษณะสมบัติของดิน เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีดำหรือเทาเข้มมาก จุดประสีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 6.5-8.0) ดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีเทาหรือเทาเข้ม มีจุดประสีน้ำตาล เหลือง หรือน้ำตาลเข้ม ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) และจะพบรอยถูไถเป็นมัน ในตอนล่างจะพบชั้นก้อนปูนทุติยภูมิสะสมหนาแน่น ในฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วงนานๆ ดินจะแห้งและแข็ง แตกระแหงเป็นร่องลึก

ข้อจำกัด เนื้อดินเหนียวจัดและแตกระแหง ยากต่อการไถพรวน ทำให้รากพืชเสียหาย

ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงโครงสร้างของดินโดยการเพิ่มอินทรียวัตถุ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ไถพรวนในขณะที่ดินมีความชื้นพอเหมาะไม่แห้งและเปียกเกินไป จัดหาแหล่งน้ำสำรองไว้ใช้เมื่อฝนทิ้งช่วง เพื่อป้องกันไม่ให้ดินแตกระแหงและทำลายระบบรากของพืช ถ้าพื้นที่เพียงพอ

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรียวัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	สูง
	25-50	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินวัฒนา

ชุดดิน ลำสนธิ **Series** Ls **กลุ่มชุดดินที่** 31

สภาพพื้นที่ ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %

ภูมิสัณฐาน ตะพักลำน้ำ

วัตถุต้นกำเนิดดิน ตะกอนน้ำพา

การระบายน้ำ ดีปานกลาง

การซึมผ่านได้ของน้ำ ปานกลาง **การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน** ช้า

ลักษณะสมบัติของดิน เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลปนเทาเข้มมาก ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดินล่างตอนบนเป็นดินร่วนเหนียวถึงดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลถึงน้ำตาลเข้ม มีจุดประสีแดงและน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 6.5-8.0) และตอนล่างเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีแดงปนเหลืองและสีแดง และพบก้อนปูนทุติยภูมิปะปน ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0)

ข้อจำกัด ดินตอนบนมักแน่นทึบ รากชอนไชได้ยาก

ข้อเสนอแนะ ไถพรวนให้ลึกกว่าปกติ ปรับปรุงด้วยอินทรียวัตถุและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรียวัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินลำสนธิ

ชุดดิน ตาคลี **Series** Tk **กลุ่มชุดดินที่** 52

สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 3-12 %

ภูมิสัณฐาน ตะพักลำน้ำ

วัตถุต้นกำเนิดดิน ตะกอนน้ำพาทับถมอยู่บนลานตะพักปูนมาร์ล

การระบายน้ำ ดี

การซึมผ่านได้ของน้ำ ปานกลางถึงเร็ว **การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน** ช้าถึงปานกลาง

ลักษณะสมบัติของดิน เป็นดินตื้นถึงชั้นปูนมาร์ลที่พบภายใน 50 ซม.จากผิวดิน ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีดำ สีเทาเข้มมาก สีน้ำตาลปนเทาเข้มมาก หรือสีน้ำตาลเข้มมาก ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างเล็กน้อย (pH 7.0-8.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งและมีเม็ดปูนปน สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลเข้ม และมีสีขาวของผงปูนทุติยภูมิหรือปูนมาร์ล ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.5) ใต้ชั้นดินลงไปเป็นชั้นปูนมาร์ลสีขาวทั้งที่เป็นเม็ดและที่เชื่อมต่อกันหนาแน่น

ข้อจำกัด ดินตื้นถึงชั้นปูนมาร์ล ซึ่งจะมีผลกระทบทางกายภาพและทางเคมีต่อพืช ดินอาจขาดสมดุลธาตุอาหารโดยเฉพาะการขาดฟอสฟอรัสและจุลธาตุบางชนิด

ข้อเสนอแนะ เพาะปลูกพืชที่มีระบบรากสั้น ได้แก่ พืชไร่ และพืชผัก ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพและเคมีของดินในเบื้องต้นโดยการคลุกเคล้าด้วยอินทรียวัตถุ ใช้ปุ๋ยเคมีโดยเฉพาะฟอสฟอรัสในรูปที่ละลายช้าและให้จุลธาตุเพิ่มเติมสำหรับพืชบางชนิดเมื่อพืชเริ่มแสดงอาการขาด

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรียวัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
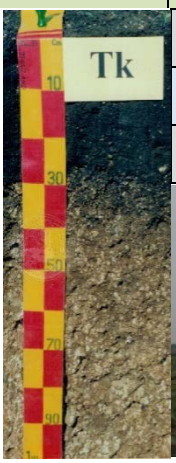	0-25	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	สูง
	25-50	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินตาคลี

ชุดดิน สมอทอด **Series** Sat **กลุ่มชุดดินที่** 54

สภาพพื้นที่ ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 1-12 %

ภูมิสัณฐาน ลานตะพัก เชิงเขา เนินเขา หรือบริเวณพื้นที่เหลือค้างจากการกัดกร่อน

วัตถุต้นกำเนิดดิน การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนัก ของหินภูเขาไฟ พวกหินแอนดีไซท์ ไรโอไรต์ และบะซอลต์

การระบายน้ำ ดีปานกลาง

การซึมผ่านได้ของน้ำ ปานกลาง **การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน** ช้าถึงปานกลาง

ลักษณะสมบัติของดิน เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ดินเหนียว ดินเหนียวปนทรายแป้งสีน้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลปนแดงเข้ม ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) ดินล่างตอนบนเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลเข้มหรือน้ำตาล มีจุดประสีน้ำตาลปนแดงหรือแดง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 5.0-5.5) ส่วนตอนล่าง มีสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาล แดง และเทา พบรอยถูไถเป็นมัน ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) มักพบก้อนปูนทุติยภูมิปะปนกับเศษหินผุในชั้นลึกๆ

ข้อจำกัด ดินเหนียวจัดและแน่นทึบ ไถพรวนลำบาก และเมื่อดินแห้ง ดินจะแตกระแหง อาจทำให้รากพืชเสียหายได้

ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงดินให้ร่วนซุยโดยใช้อินทรียวัตถุ และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรียวัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินสมอทอด

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดลพบุรี จำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	พื้นที่	ตำบล	พื้นที่
โคกสำโรง	719	ห้วยโป่ง	719
ชัยบาดาล	53,656	บัวชุม	16,942
		เกาะรัง	13,919
		หนองยายโต๊ะ	9,227
		ม่วงค่อม	6,026
		ท่ามะนาว	5,041
		เขาแหลม	2,403
		นาโสม	95
		นิคมลำนารายณ์	3
ท่าวุ้ง	128,590	ลาดสาลี่	24,840
		บางลี่	22,473
		เขาสมอคอน	17,564
		บางงา	15,307
		หัวสำโรง	12,664
		บางคู้	9,626
		โพตลาดแก้ว	9,001
		ท่าวุ้ง	6,464
		โคกสลุด	5,346
		มุจลินท์	5,305
บ้านหมี่	164,575	ไผ่ใหญ่	26,864
		หนองเต่า	18,451
		บ้านชี	17,922
		สนามแจง	17,634
		มหาสอน	15,516
		สายห้วยแก้ว	15,358

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่	ตำบล	พื้นที่
บ้านหมี่ (ต่อ)		บางขาม	12,992
		บางพึ่ง	12,827
		หนองเมือง	10,437
		โพนทอง	5,603
		หนองทรายขาว	4,328
		บ้านกล้วย	2,390
		พุคา	2,168
		หนองกระเบียน	1,846
		บ้านทราย	239
พัฒนานิคม	55,240	พัฒนานิคม	26,387
		หนองบัว	10,771
		โคกสลุง	8,586
		มะนาวหวาน	4,444
		ชอนน้อย	3,698
		ช่องสาริกา	1,037
		ดีลัง	317
เมืองลพบุรี	133,171	โคกกะเทียม	18,306
		บางขันหมาก	16,255
		ดอนโพธิ์	14,660
		โคกลำพาน	11,037
		โพธิ์ตรุ	10,066
		โพธิ์เก้าต้น	9,925
		ตะลุง	8,663
		สี่คลอง	8,211
		บ้านข่อย	7,774
		งิ้วราย	7,333
		ท้ายตลาด	7,061
		โก่งธนู	4,886

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่	ตำบล	พื้นที่
เมืองลพบุรี(ต่อ)		พรหมมาสตร์	3,195
		ป่าตาล	1,675
		ถนนใหญ่	1,470
		เขาพระงาม	1,079
		ทะเลชุบศร	969
		ท่าแค	606
ลำสนธิ	3,258	กุดตาเพชร	3,258
สระโบสถ์	15,360	สระโบสถ์	9,307
		มหาโพธิ์	6,049
		นิยมชัย	4
รวม	**554,569**		

ที่มา : กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดลพบุรี

หน่วย : ล้าน (ลบ.ม.)

ลำดับที่	อ่างเก็บน้ำ	ประเภทอ่าง	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำต่ำสุด	ระดับน้ำกักเก็บ
1	ซับตะเคียน	กลาง	ชัยบาดาล	เขาแหลม	0.00	2.61
2	ห้วยโป่ง	กลาง	โคกสำโรง	ห้วยโป่ง	0.05	0.05
3	กุดตาเพชร	กลาง	ลำสนธิ	กุดตาเพชร	0.00	20.84
4	ห้วยใหญ่ (วังแขม)	กลาง	เมืองลพบุรี	เขาพระงาม	0.21	4.57
5	อ่าวสีดา	กลาง	ลำสนธิ	กุดตาเพชร	0.00	0.00
6	ซับประดู่	กลาง	เมืองลพบุรี	นิคมสร้างตนเอง	0.00	0.00
7	ห้วยหิน	กลาง	ชัยบาดาล	เขาแหลม	0.00	1.22
		รวม			**0.26**	**29.29**

ที่มา : กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
อ.ชัยบาดาล	198,548	บ้านใหม่สามัคคี	50,151
		เกาะรัง	38,222
		ศิลาทิพย์	35,561
		ชัยนารายณ์	21,655
		หนองยายโต๊ะ	16,941
		ห้วยหิน	10,926
		เขาแหลม	10,840
		นิคมลำนารายณ์	4,535
		นาโสม	4,394
		บัวชุม	4,289
		ซับตะเคียน	801
		ม่วงค่อม	233
อ.โคกเจริญ	145,748	หนองมะค่า	64,744
		ยางราก	33,432
		โคกเจริญ	26,537
		โคกแสมสาร	13,316
		วังทอง	7,719
อ.พัฒนานิคม	142,369	ห้วยขุนราม	55,663
		น้ำสุด	46,984
		มะนาวหวาน	18,358
อ.ลำสนธิ	100,573	กุดตาเพชร	39,722
		หนองรี	23,552
		เขารวก	18,540
		ลำสนธิ	9,791
		เขาน้อย	8,968
อ.สระโบสถ์	46,652	นิยมชัย	27,037
		มหาโพธิ	14,238
		สระโบสถ์	5,377
อ.บ้านหมี่		ชอนม่วง	18,273
		บ้านชี	3,980

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
อ.บ้านหมี่ (ต่อ)	30,738	บางพึ่ง	2,553
		มหาสอน	2,550
		บางขาม	2,427
		ดอนดึง	584
		สนามแจง	534
		ไผ่ใหญ่	280
		หนองเต่า	81
		หนองทรายขาว	10
อ.ท่าหลวง	30,179	หัวลำ	8,501
		แก่งผักกูด	6,965
		ทะเลวังวัด	5,310
		ซับจำปา	5,080
		ท่าหลวง	4,323
อ.หนองม่วง	33,072	บ่อทอง	20,092
		หนองม่วง	2,769
		ชอนสารเดช	1,170
		ดงดินแดง	192
		ชอนสมบูรณ์	63
		ดงมะรุม	8,786
อ.โคกสำโรง	7,263	วังเพลิง	6,229
		เกาะแก้ว	1,034
อ.เมืองลพบุรี	1,118	บางขันหมาก	1,064
		พรหมมาสตร์	54

ที่มา: https://agri-map-online.moac.go.th, 2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดลพบุรี

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ข้าวนาปี	37,603	712,453
2	มันสำปะหลังโรงงาน	19,788	370,915
3	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	16,016	402,239
4	อ้อยโรงงาน	8,798	222,232
5	มะม่วง	2,160	5,232
6	กล้วยน้ำว้า	1,634	2,374
7	มะนาว	1,330	1,685
8	ชะอม	1,304	1,916
รวม		**88,633**	**1,719,046**

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดลพบุรี

ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	กระเจี๊ยบแดง	41	595	บ้านหมี่ ท่าหลวง สระโบสถ์ โคกสำโรง พัฒนานิคม โคกเจริญ เมืองลพบุรี ชัยบาดาล ลำสนธิ
2	ขมิ้นชัน	21	369	เมืองลพบุรี พัฒนานิคม ท่าวุ้ง ลำสนธิ ชัยบาดาล
3	มะขามแขก	12	203	ชัยบาดาล ท่าหลวง พัฒนานิคม ลำสนธิ
4	พริกไทย	3	79	ท่าวุ้ง พัฒนานิคม บ้านหมี่
5	พลู	4	58	ชัยบาดาล ลำสนธิ ท่าวุ้ง
6	หญ้าหวาน	4	42	ชัยบาดาล ท่าวุ้ง ท่าหลวง บ้านหมี่
7	ว่านหางจระเข้	5	32	เมืองลพบุรี พัฒนานิคม ท่าวุ้ง ท่าหลวง
8	ตะไคร้หอม	2	10	ท่าวุ้ง สระโบสถ์
9	มะระขี้นก	1	10	ชัยบาดาล
10	ยอบ้าน	7	9	ชัยบาดาล ท่าวุ้ง
11	อัญชัน	1	8	ท่าวุ้ง
12	มะแว้งเครือ	1	8	ท่าวุ้ง
13	หมามุ่ยอินเดีย	1	5	บ้านหมี่
14	ย่านาง	6	4	ท่าวุ้ง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
15	ขมิ้นอ้อย	1	1	ท่าวุ้ง
16	ฟ้าทะลายโจร	1	1	ท่าวุ้ง
17	ว่านชักมดลูก	1	1	ท่าวุ้ง
18	ไพล	2	1	ท่าวุ้ง
19	สมุนไพรอื่นๆ	5	49	ท่าวุ้ง ท่าหลวง บ้านหมี่ ชัยบาดาล
รวม		**119**	**1,485**	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่ จังหวัดลพบุรี

โรงงานอุตสาหกรรมแหล่งรับซื้อและสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
โรงงานแปรรูปผลผลิตจากยางพารา	2	เอกชน	25
โรงงานน้ำตาล	4	โรงสี	5
โรงงานผลิตเอทานอล	1	โรงสีขนาดเล็ก	22
โรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ	2	โรงสีขนาดใหญ่	4
โรงงานผลิตมันเส้น	12	โรงสีขนาดกลาง	12
โรงงานผลิตมันอัดเม็ด	2	สหกรณ์	4
โรงงานผลิตอาหารสัตว์	14	สหกรณ์การเกษตร	21
โรงงานอบพืชผลทางการเกษตร	1		
โรงสีข้าว	1		
ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	9		
รวม	**48**	**รวม**	**93**

ที่มา: https://agri-map-online.moac.go.th, 2564

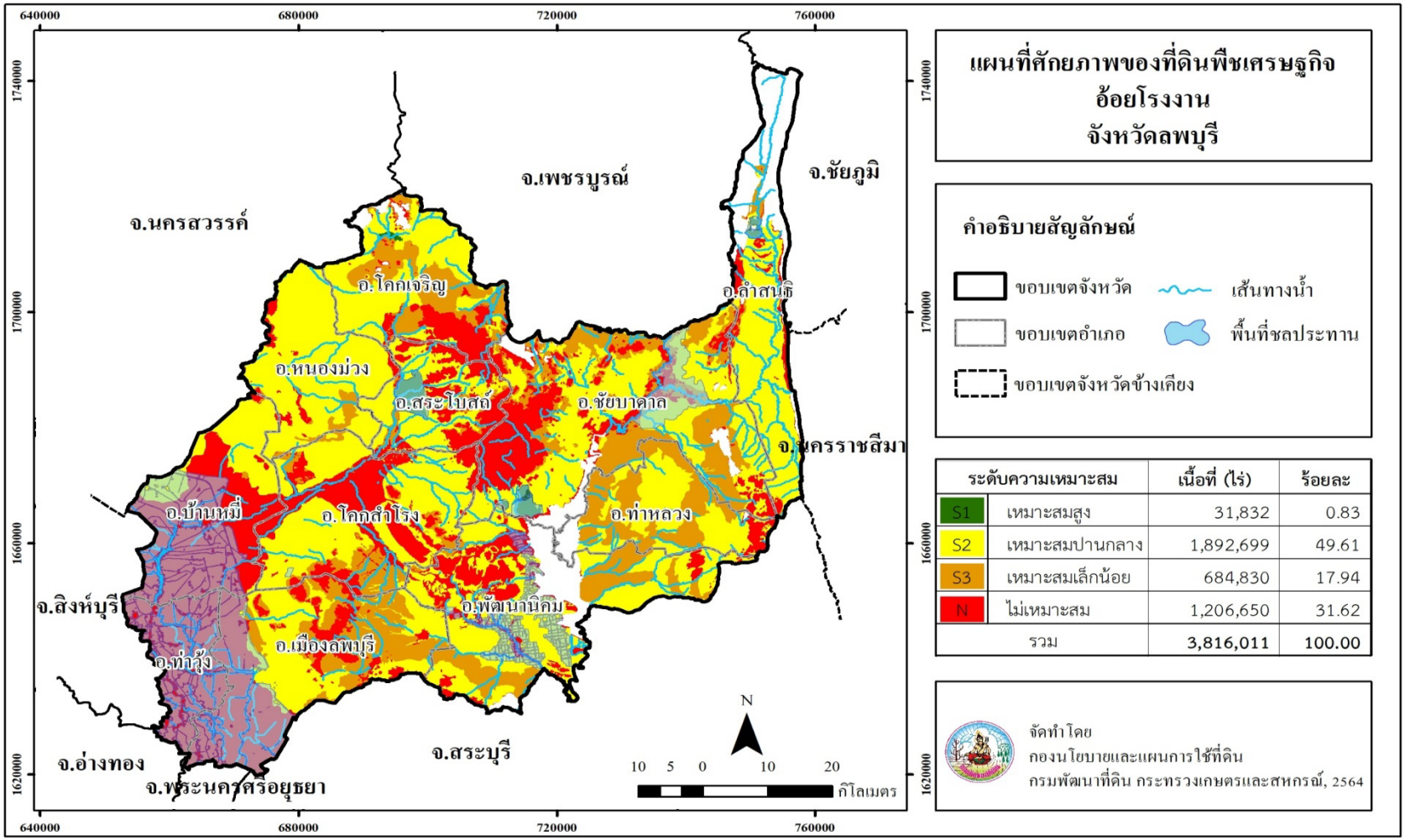

ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดลพบุรี

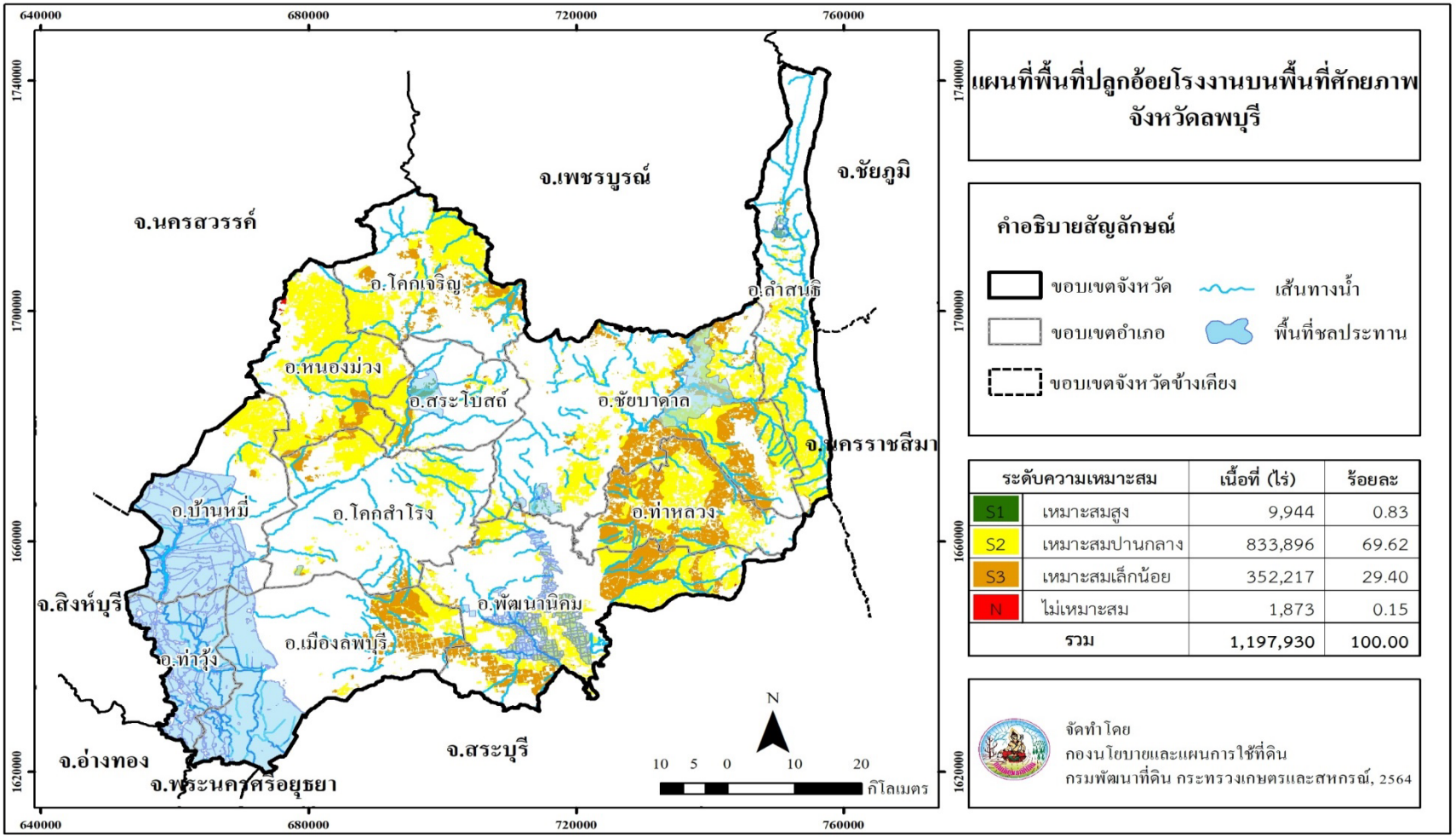

ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดลพบุรี

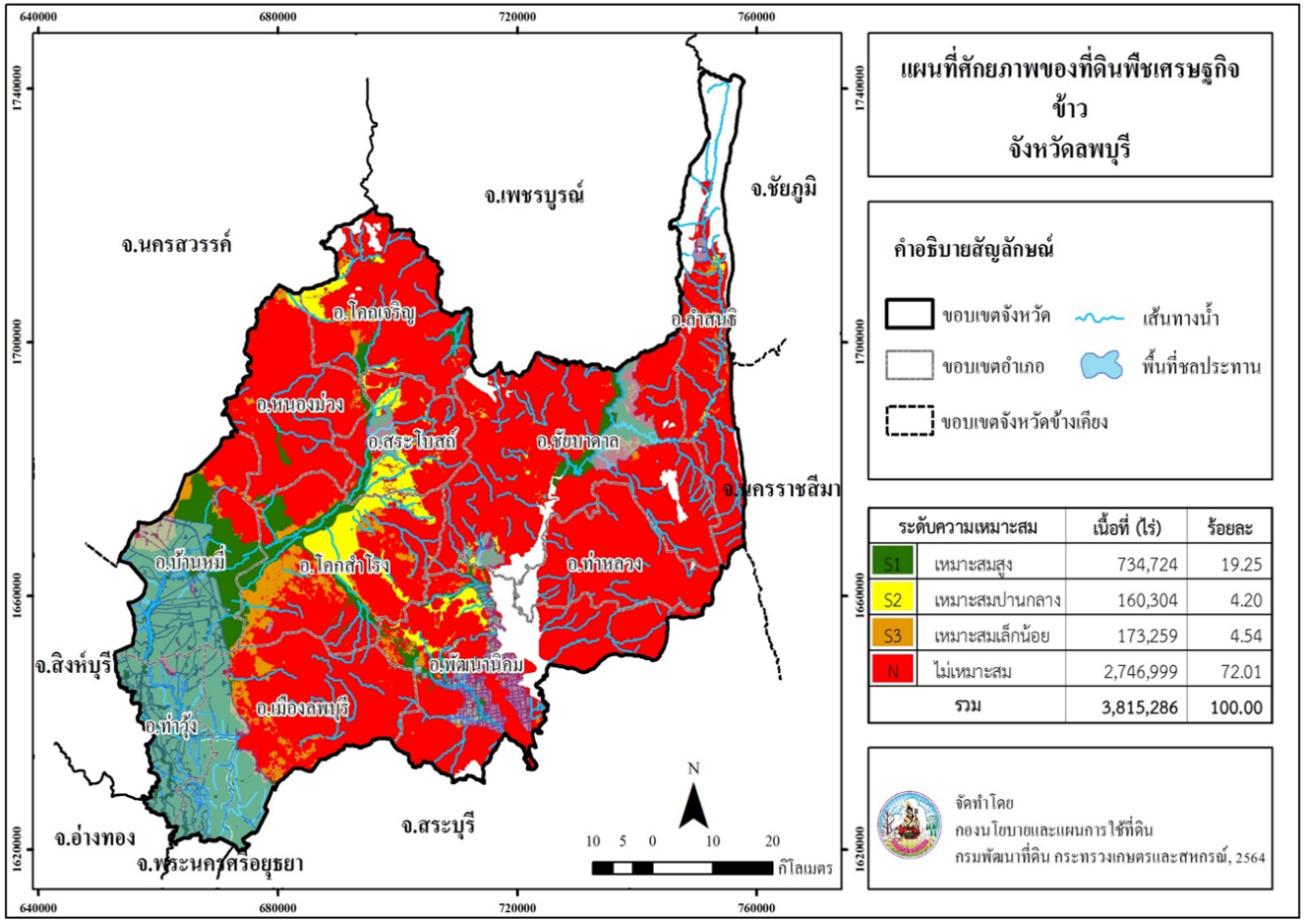

ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดลพบุรี

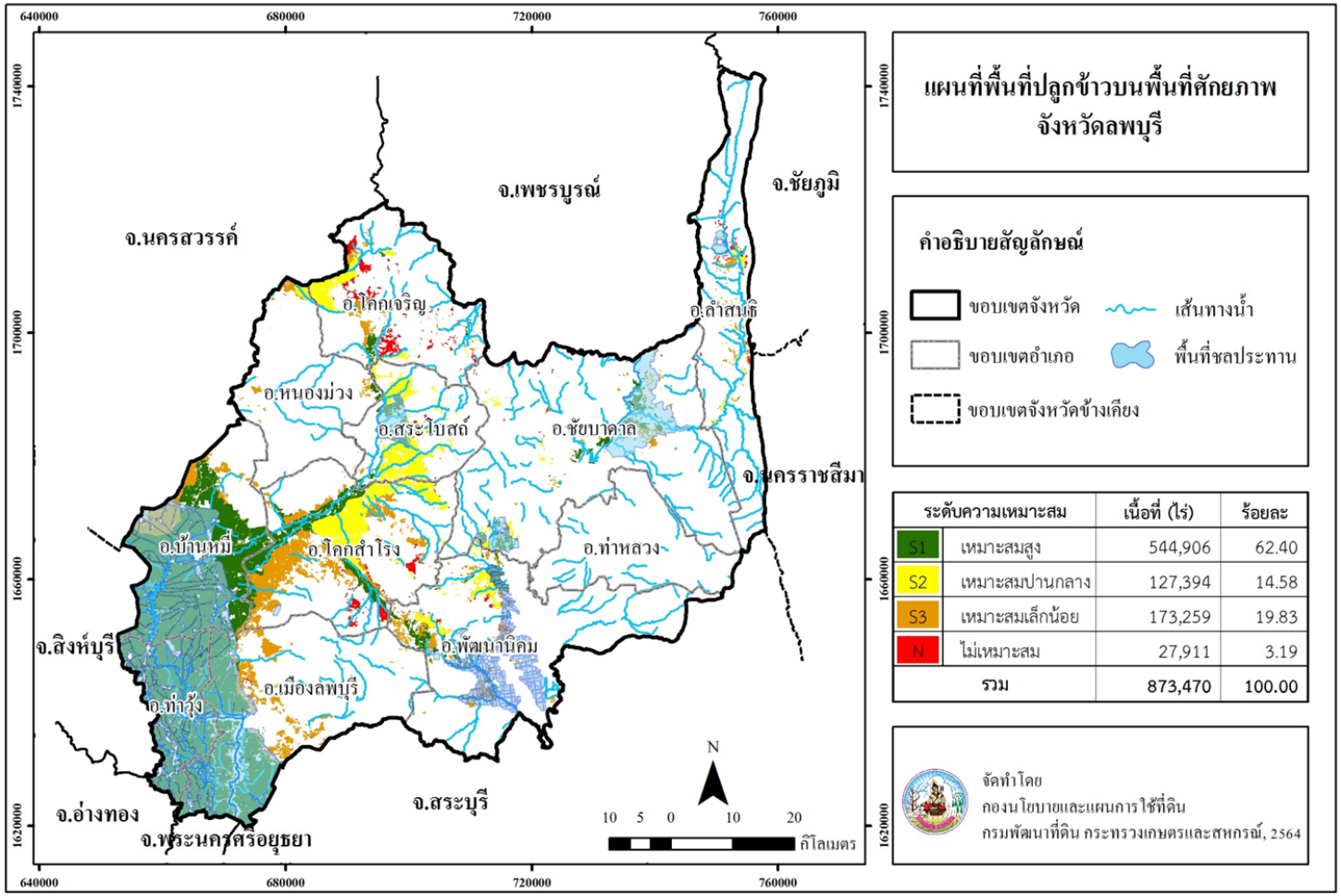

ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดลพบุรี

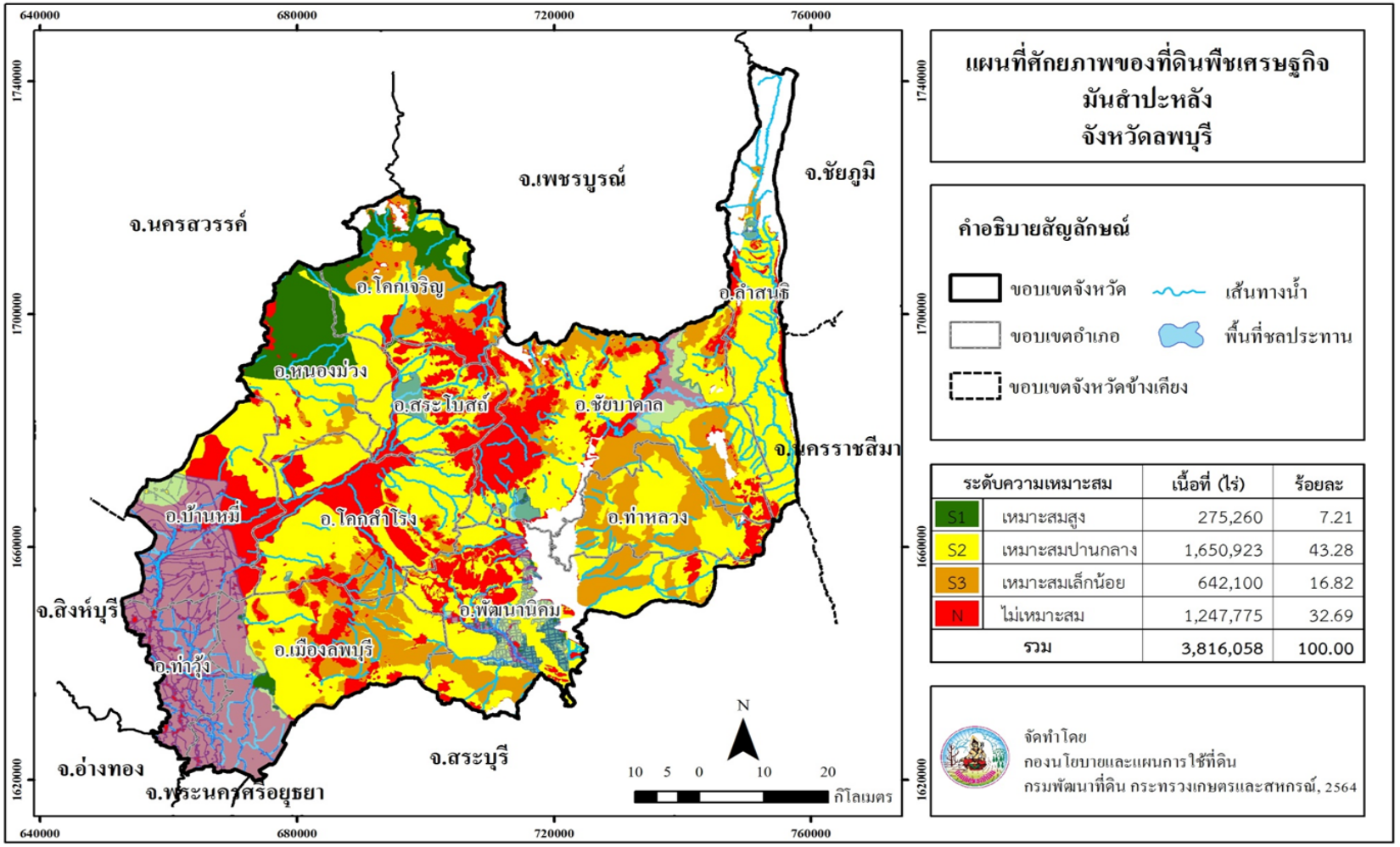

ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดลพบุรี

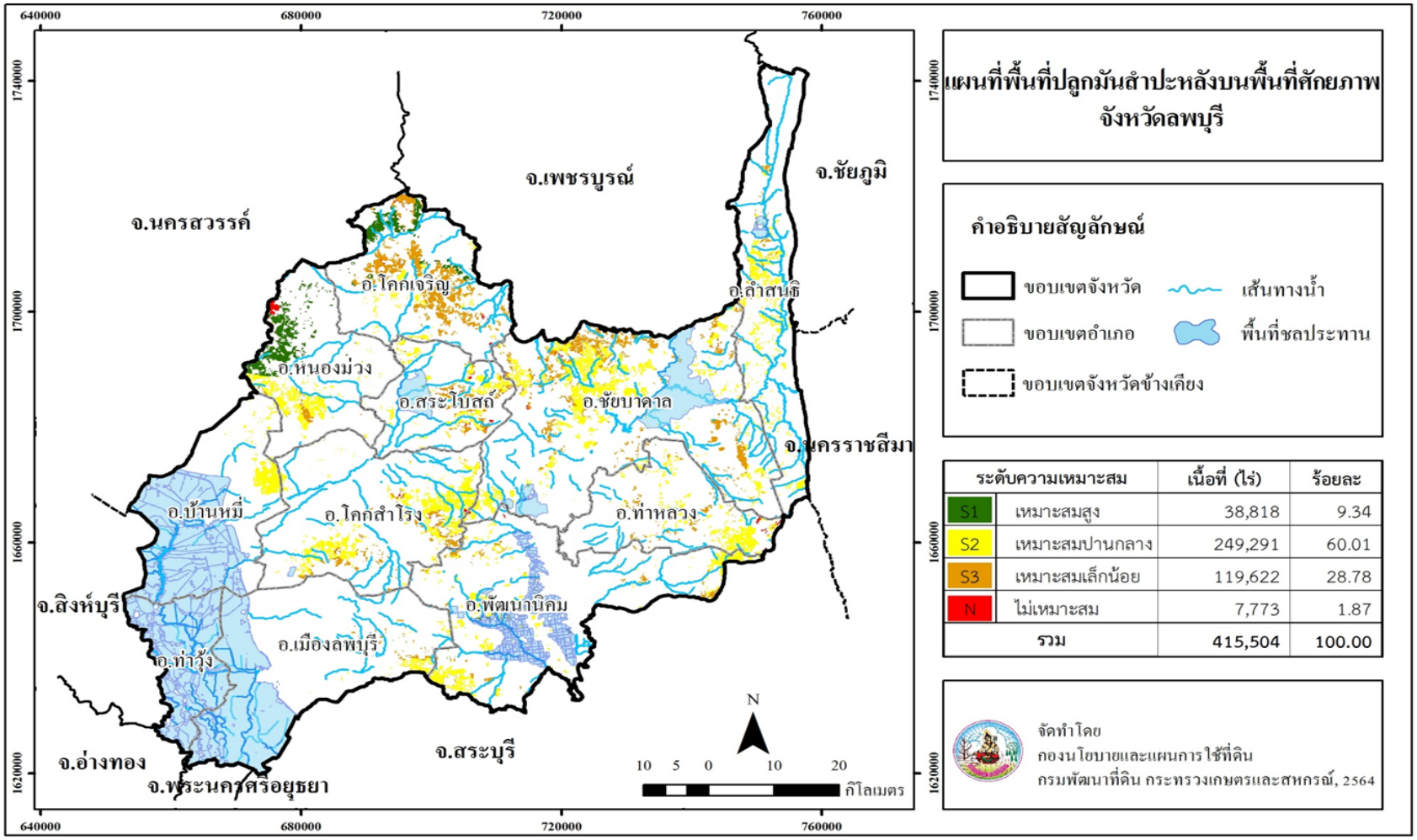

ระดับความเหมาะสม		เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
S1	เหมาะสมสูง	38,818	9.34
S2	เหมาะสมปานกลาง	249,291	60.01
S3	เหมาะสมเล็กน้อย	119,622	28.78
N	ไม่เหมาะสม	7,773	1.87
รวม		415,504	100.00

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดลพบุรี

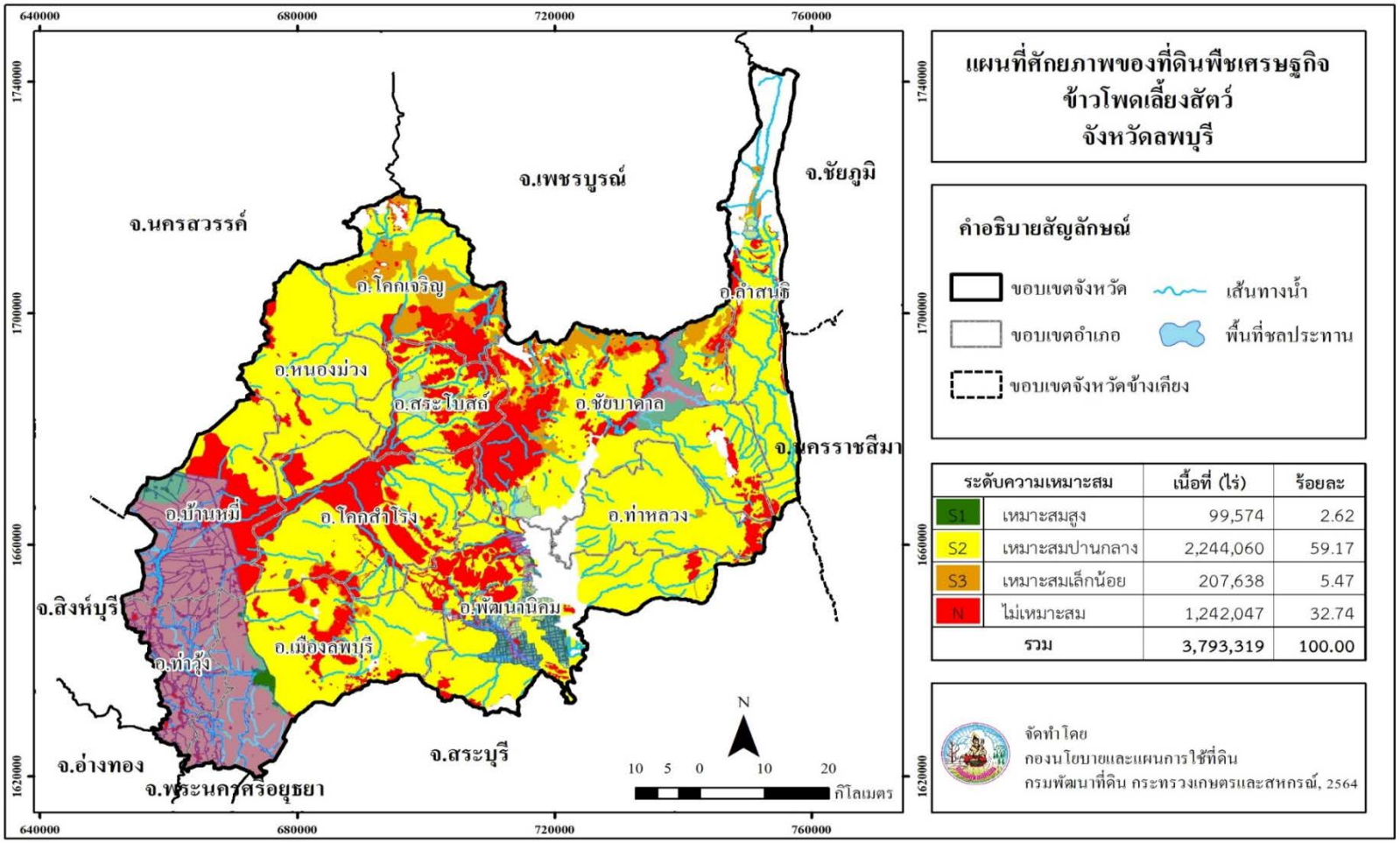

ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จังหวัดลพบุรี

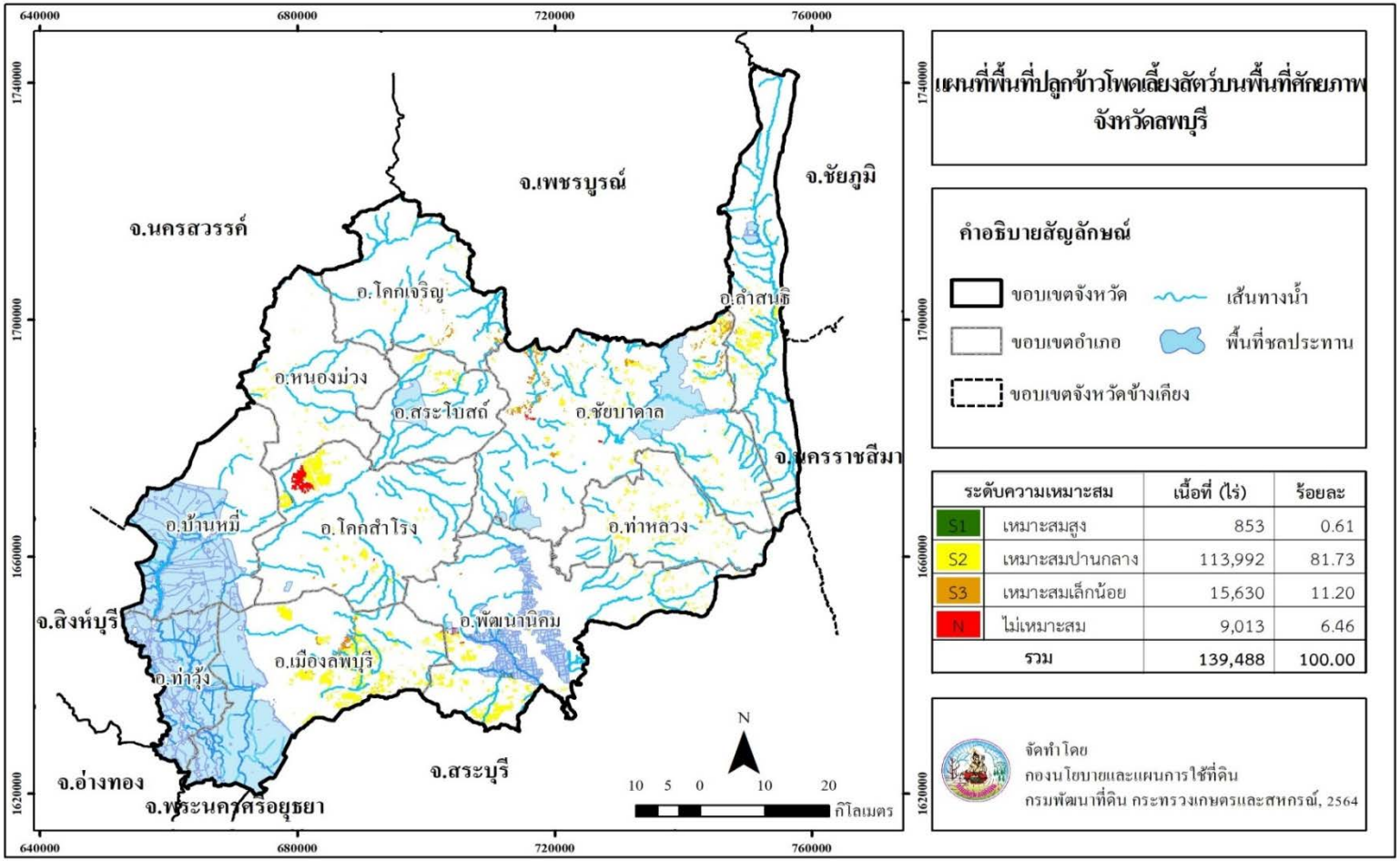

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดลพบุรี

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.ldd.go.th

DOWNLOAD